

STANDPUNT KINDERRECHTENEDUCATIE - MAART 2025

VERANKER HET RECHT OP KINDERRECHTENEDUCATIE IN DE HERZIENING VAN DE MINIMUMDOELEN BASISONDERWIJS IN VLAANDEREN

Op 3 maart 2025 bezorgde Vlaams minister van onderwijs, Zuhal Demir, de 'Visienota over de vaststelling van kwaliteitsvolle minimumdoelen in het basisonderwijs' aan het Vlaams Parlement.¹ In deze nota worden de visie op de aanpak van de daling van de onderwijskwaliteit van het Vlaams basisonderwijs en het concept 'kennisrijk curriculum', als basis voor de nieuwe minimumdoelen, nader geduid. Een autonome expertencommissie kreeg als opdracht om tegen 30 april 2025 een ontwerp van minimumdoelen uit te werken.

Na bijna dertig jaar onveranderd te zijn gebleven, is de actualisering van de minimumdoelen meer dan welkom. Daarbij is het cruciaal om een brede visie op onderwijs te hanteren. De samenleving evolueert voortdurend en wat kinderen moeten kennen en kunnen, dient mee te evolueren om alle kinderen kansen te geven om zichzelf, hun talenten en vermogens optimaal te ontwikkelen.

In lijn met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties (of VN-Kinderrechtenverdrag) vragen de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, UNICEF België en het Vlaams Kinderrechtencommissariaat om het recht op kinderrechteneducatie te behouden en stevig te verankeren in de minimumdoelen van het basisonderwijs.

De visienota bouwt verder op het Vlaamse Regeerakkoord en de beleidsnota Onderwijs en Vorming 2024-2029. Daarin is bepaald dat voor de nieuwe minimumdoelen in het basisonderwijs de focus zal liggen op Nederlands, wiskunde en een kennisrijk curriculum met aandacht voor STEM en persoonsvormende en socialiserende vaardigheden.

België ratificeerde het VN-Kinderrechtenverdrag in 1991. Dit legt overheden duidelijke verplichtingen op voor onderwijs. Kinderen hebben niet alleen recht op onderwijs (artikel 28), maar ook rechten in het onderwijs en door onderwijs (artikel 29).

¹ Nota van de Vlaamse Regering, Visienota over de vaststelling van kwaliteitsvolle minimumdoelen in het basisonderwijs, (VR 2025 2802 DOC.0105/1QUINQUIES), <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1877398>.

Artikel 29 van het VN-Kinderrechtenverdrag, over de doelstellingen van het recht op onderwijs, benadrukt immers dat onderwijs gericht moet zijn op de brede ontwikkeling en ontplooiing van kinderen en hun voorbereiding op de toekomst.

Het recht op onderwijs gaat dus verder dan enkel het verwerven van cognitieve kennis. Onderwijs moet kinderen ook respect bijbrengen voor mensenrechten, vrede en verdraagzaamheid, verschillende culturen en het milieu. Dat impliceert een evenwichtige onderwijsvisie waarin, naast cognitieve vaardigheden, ook kinderrechteneducatie verankerd blijft.

Bovendien bepaalt artikel 42 van datzelfde verdrag dat kinderen het recht hebben om hun rechten te kennen. Kinderrechteneducatie is een veelomvattend proces, gestoeld op het principe dat de leerlingen moeten leren over hun rechten (wat: inhoud kinderrechten), door hun rechten (hoe: methode, proces) en voor hun rechten (waarom: actief wereldburgerschap). Met andere woorden, kinderrechteneducatie stelt kinderen in staat om hun rechten en die van leeftijdsgenoten te kennen, toe te passen en te bevorderen.

In haar meest recente onderzoek van de kinderrechtsituatie in België (2019) formuleerde het VN-Kinderrechtencomité belangrijke aanbevelingen (Slotbeschouwingen) over het belang van bewustmaking over, verspreiding van en opleiding rond kinderrechten.² Het VN-Comité riep België immers op om ervoor te blijven zorgen dat de bepalingen van het VN-Kinderrechtenverdrag algemeen bekend, begrepen en toegepast worden met name door:

- Integratie van interdisciplinair onderwijs over kinderrechten in de leerplannen op alle onderwijsniveaus.
- Versterkte opleiding van leraren en andere actoren over kinderrechten.

Het naleven van deze verplichtingen over kinderrechteneducatie betekent niet alleen dat de principes van het VN-Kinderrechtenverdrag opgenomen worden in leerplannen en leeromgevingen. Het houdt ook in dat zowel kinderen als leerkrachten en andere professionals, de kennis en vaardigheden krijgen om kinderrechten toe te passen in de praktijk.

Deze regeerperiode zal België opnieuw verslag moeten uitbrengen over de toepassing van kinderrechten in België en onderzocht worden door het VN-Kinderrechtencomité, waarschijnlijk in 2027, en dit ook met betrekking tot bovenstaande aanbevelingen. **Door kinderrechteneducatie verder structureel te verankeren in de minimumdoelen van het basisonderwijs, kan Vlaanderen deze internationale aanbevelingen realiseren en ervoor zorgen dat alle kinderen een basiskennis over, voor en door hun rechten verwerven.**

² Verenigde Naties, Comité voor de rechten van het kind, Slotbeschouwingen België, 2019, <https://www.kinderrechten.be/sites/default/files/2022-04/VERENIGDE%20NATIES,%20COMITE%CC%81%20VOOR%20DE%20RECHTEN%20VAN%20HET%20KIND.pdf>.